

Szeged jövőjének mérnökei

NOVEMBER 7 ALKALMÁVAL KAPTA MEG — MINT JELENTETTÜK — A VÁROSI TANÁCS MŰVÉSZETI DÍJÁT, SZEGED ÁLTALÁNOS RENDEZÉSI TERVENEK ELKÉSZÍTÉSÉÉRT KÉT VÁROSRENDEZŐ ÉPÍTÉSZ, FÜLE LAJOS, A VÁTERV ÉS TAKÁCS MÁTÉ, A SZEGEDI TERVEZŐ INTÉZET MÉRNÖKE. A DÍJ ÁTVÉTELE KAPCSÁN KÉSZÜLTEK VELÜK AZ INTERJÚK.

Füle Lajos:

A genius loci kapott meg

— Elnézést a kérdésért: hová valósi?

— Alföldi vagyok, Cegléden születtem. Az egyetem elvégzése óta élek Pesten.

— Tehát mégiscsak pesti. Nemde? Mi köti akkor még is Dunaújvároshoz, Kazincbarcikához, Tiszszederkényhez, mert ha jól tudom, mindhárom új városunk megszületésében része van.

— Ez volt a munkám, örömmön, hobbym. Különösen Szederkény.

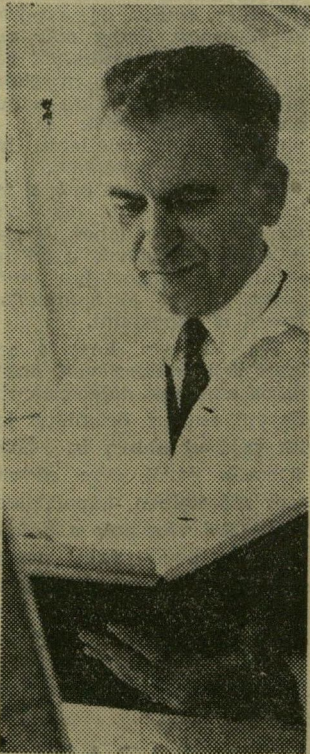
— És Szeged?

— Nehéz vetélkedni. De az kétségtelen, hogy szegedi lokálpatrióta. Hogy lehet valaki Pesten szegedi lokálpatrióta?

— Talán azért, mert ennek a városnak sajátos szelleme, hangulata van. Kedvenc kifejezésemmel: genius loci-ja. Erős száakkal képes az embert megkötni. Azután meg a munkatársak révén, 1955 óta dolgozom Szegeddel, sok szegedit ismertem meg. Pályabudinszky Endrét meg a többieket, a fiatalokat is. Kiválóan lehet velük együttműködni. Harmadjára pedig, mert bizalmat kaptam a várostól, megértették, hogy jól akarok, mindig figyeltek a szakemberek véleményére, munkájára.

— Mit gondol, tulajdonképpen építész a városrendező?

— Ami azt illeti, a kollégák egynemelyike sem tartja annak. Pedig az. A különbség köztük legfeljebb, hogy az egyik nagy léptékben gondolkodik, a másik kisebbben. De manapság már rem is igen lehet különválasztani a kétféle nézőpontot.

Ahogy szakmai nyelven mondani szoktuk: együttesben, nem pedig épületben kell gondolkodni. Szegeden mindenki ezt teszi, nemcsak a szakember, itt, kis túzással, mindenki városrendező. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy szegedi lokálpatrióta lettem.

— De hát várost rendezni 80–100 évre?

— Éppen Szeged a példa, hogy mennyire lehet! A szegedieknek nem kell megmagyarázni, hogy a mai várost

az árvíz után alakult koronabizottság és Lecner tervezte meg. Pedig annak is már idestova 90 éve. S jó lett a terv? Kitűnő? Sőt, most látjuk, hogy egy kicsit már szűk is. Szerkezetben nem szabad szűk látókörűen gondolkodni. Már pedig a rendezési terv városszerkezetet teremt. Amikor 1958-ban Szeged általános rendezési tervét először csináltuk, 25–30 éves távlatra 130 ezer lakóú városra adtak meg. Tiltakoztam, mondván, hogy Szeged szerkezeti adottságai olyanok, hogy 160 ezer lakósnál kevesebbet nem is lehet tervezni ahhoz, hogy valamiféle rendezési megoldás születessen. A minisztérium el is fogadta javaslatomat. Azután nem sokkal később a Gazdasági Bizottság meghozta döntését Budapest vidéki ellenpólusainak kifejlesztéséről. Lehetett újratekinteni a munkát, most már még nagyobb léptékkel. Az élet mindig felülmúlja az elképzeléseket.

— A mostani rendezési tervet is felülmúlja majd?

— Minden bizonnyal. Hogy miként, miben, azt most még nem lehet megmondani, de szerintem a fejlődés feltételül többet fog követelni.

— S most búcsúzik Szegedtől? A nagy munka véget ért.

— Jelenleg a kísérleti tervezés elveivel, módszertanával, valamint általános településtervezéssel foglalkozom. Hogy Szeged általános rendezési terve ad-e majd még munkát nekem, szeretném hinni, hogy igen. Nem tőlem függ, hanem az igényléstől.

Takács Máté:

Meg sem kíséreltünk jósolni

— Hogy lehet valakiből városrendező mérnök?

— Hogy én miként lettem városrendező?

— A kettő nem ugyanaz?

— Nem tudom. Az igaz, hogy már az egyetemen erre gondoltam, tetszett, érdekelt. Azután kivitelező lettem a fővárosi tanács építővállalatánál. Időlemezéssel, normálkkal foglalkoztam, majd technológiával. Most utólag jól látom, mennyire hasznos volt ez az időszak. Megismertettem azokkal a szakmai fogásokkal, melyekkel a tervezőasztal mellett sohasem lehet megismerkedni. De akkor megpályáztam egy tanársegédi állást a műegyetem városépítési tanszékén, s odakerültem.

— Egy lépéssel közelebb Szeged általános rendezési tervéhez?

— Valóban, 1964 derekán már a szegedi tervezőnél, a városrendező csoportban dolgoztam. Először Békés és Bács-Kiskun megyei községek rendezésével foglalkoztam, azután a Tarjántelep részletes rendezési tervének elkészítését kaptam meg. A város általános rendezési terve 1965 júniusában került először szóba. Akkor már tudatosan készültem a feladatra. Szeptemberben meg is kötöttük a szerződést.

— Mennyi munka volt vele: irodalom, vizsgálatok, tárgyalások, tervezés?

— Ha én azt össze tudnám számlálni!

— Szeged, nappal vagy éjszaka szebb?

— Éjszaka csak a rajzasztal körül ismerem. A tervezéshez szükséges vizsgálatok 1965 szeptembertől 1967 január-februárig tartottak, a terv elkészítése összesen két és fél évig kötötte le a napi 8 órát. De az nem a délelőtti, nem csupán a munkaidőt jelenti, délelőtt a

műteremben készülő többi tervvel is kellett foglalkozni. Maraadt hát az este, az éjszaka.

— Ennyi munka és ennyi energia! Vajon megérte-e? Hiszen nincs olyan komputer a világon, mely azt ki tudná számolni milyen lehetőségek, eszközök, technológiák állnak majd rendelkezésre 50 vagy 80 év múlva.

— Éppen ezért meg sem kíséreltünk jósolni. Manapság már egy aránylag hamar megvalósuló részletes rendezési tervet sem lehet évekre előre elkészíteni, erről itt

Szegeden, a Tarjántelep tervezésekor is meggyőződhetünk. Minél nagyobb területre készül a terv, annál többször kell áttekinteni. Az általános rendezési terv készítéséhez azért kell különösen nagy ismeretanyag, mert az nemcsak kijelöli a lakótelepeket, nemcsak házakat tervez, hanem szerkezetet és funkciókat határoz meg.

— Ez rendben is van, de mi zárja ki a tévedést?

— A fejlődés tendenciáit, hogy úgy mondjam: kényszerű útját meg lehet sejtetni. Nem véletlen, hogy az általános rendezési terv három szakaszt különböztet meg. Az első, 1980-ig a kiszámítható, a második, az ezredforduló tájáig, a kikövetkeztethető, a harmadik pedig, mint említettem, csak megsejtethető. És ez a terv — „gumiterv”, képes igazodni a változásokhoz. Elképzelhetőnek tartom, hogy 30 év múlva már új tervet kell csinálni.

— És addig hozzá se kell nyúlni?

— Jó lenne a most elvégzett vizsgálatokat folyamatosan vezetni, hogy később majd ne kelljen előlőről újrakezdeni őket, s nem ártana az egész művezetést napra kész állapotban tartani. Sajnos erre belföldön még eddig nem volt példa. Talán most lesz.

Fehér Kálmán

Szegedi narancs

A Szegedi József Attila Tudományegyetem fűvészkertjében fejlődnek a trópusi és a szubtrópusi növények: a Dél-Arábiából származó kávécsérjék, a három méter magas kakaófa és a narancsfa is. A terméseket karácsonyra szedik le.

Hidak új köntösben

Az utolsó esetvonalokkal is végeztek: kétéves munka után befejezték a Szabadsághíd festését az Országos Szakipari Vállalat dolgozói. Hétfőn lesz a műszaki átadás, utána elbontják a budai részen az állványokat, s külsőre megfiatalodva kékes-szürke durol ruhában pompázik a két partot áthidaló vasszerkezet.

A 70 000 négyzetméternyi felületből eddig a híd alsó részét festették be, hogy évekre megóvják a rozsdapusztításától. Az állványozás és a mázolás idei értéke a megrendelés idején 5,5 millió forintot tett ki. Az Országos Szakipari Vállalat azonban tetemes kedvezményt adott a Fővárosi Tanácsnak, 1,2 millió forinttal olcsóbban végezte el a munkát.

A vállalat a megrendelővel már megállapodott a következő feladatban is. Az eredeti tervet módosítva a szerkezeti vizsgálatok alapján úgy döntöttek, hogy a Lánchíd helyett a Petőfi-híd 130 000 négyzetméteres felületének festése kerül sorra. A 15 millió forintos munkához most vonulnak fel a szakipari vállalat dolgozói. November közepén a pesti Duna-part és a 2-es villamos végállomása közötti hídszakaszon kezdik az állványozást, s amíg az idő engedi, a megkopott festékréteg eltávolítását, a rozsdagátlantást. A festés tavasszal kezdődik.

A tízezredik Ikarus az NDK-ban

Megérkezett a Német Demokratikus Köztársaságba a tízezredik magyar gyártmányú Ikarus autóbusz. Az „Ikarus 66” típusú jubileumi gépkocsit Toldi József vezérigazgató adta át a heidenau Automot vállalatnak. A tízezredik Ikarus busz Rudi Stephan gépkocsivezető keze alatt „szolgál” majd Fürstwaldban. Előző Ikarus kocsijával 350 ezer kilométert tett meg nagyjavítás nélkül. Teljesítményéért aranyozott indítókulcsot kapott ajándékba.

Hazánk 1952 óta exportál a Német Demokratikus Köztársaságba autóbuszokat. Idén 1100, jövőre pedig 1300 újabb magyar autóbusz — közöttük már csuklós buszok is — rója az NDK útjait. (MTI)

Új bélyegek a KMP 50. évfordulójára

A Magyar Posta az Úttörőszövetséggel közösen gyermekrajz-pályázatot hirdetett a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója tiszteletére. A beérkezett munkák közül a zsűri kiválasztotta azokat, amelyeket bélyegsorozaton november 16-án bocsát ki a posta.

A 40 filléres bélyeg két gyermeket ábrázol, kezükben vörös, illetve nemzeti színű zászlócskával, a 60

Jellemrajz

A ki elmondta nekem dossziéjának történetét, arra kért, hogy ne írjam meg. Megírom, legfeljebb a nevét és munkahelyét nem említem. Mielőtt azonban erről a friss dologról szólnék, említek egy régebbi esetet. Öreg gázturbinás-szerelő barátom mesélte életének történetét. A harmincas években malomgépész volt egy ismert szegedi gőzmalomban. A gőzmalomból villanymalom lett, megfosztotta állásától az öreg cimborát. Nehéz helyzetében a környező földbirtokosok is felkereste, mivel volt már uradalmi gépész is. A szomszédos község földbirtokosa állást ígért neki, de kikötötte, csak abban az esetben alkalmazza, ha jó referenciákkal rendelkezik. A régi helyéről háromszavas ajánlást adtak: „Szorgalmas ember, felvehető”. A földbirtokos a kitűnő papír ellenére felhívta telefonon a malmost. A telefonba ugyanazt a háromszavas jellemzést adták.

Eljutottunk a személyzeti munkához, amelyre sokat ad egy igényes vállalat. Igaz, hogy volt idő, amikor a személyzeti munka iránya és tartalma eltért eredeti feladataitól és apró-cseprő ügyekkel foglalkozott, távoli rokonok tartózkodási helyét, s azok jellemét kutatta, firtatta, semhogy a „nevezett” dolgozó jellemét, tudását, tehetségét, hasznos és haszontalan vonásait vette volna számba. Nem vitás, hogy a magatartást, a politikai alapállást, megbízhatóságot minden vállalatnál figyelembe veszik — minden országban, minden társadalmi formációban! —, különösen a vezető beosztásoknál.

A személyzeti munka azonban, az emberrel való foglalkozás nem csupán ennyi. Ezen túl elsődleges célja, hogy az embereket úgy „forgassuk”, a vállalatnak a legnagyobb hasznára lehessenek. Olvastam egyik napilapunkban, hogy a debreceni csapágygyárban, amikor felvesznek egy új dolgozót, bemutatják neki az egész üzemet, az egyes munkahelyekről részletes magyarázatot adnak, hogy mit kell ott elvégezni, mekkora a fizikai terhelés, mennyit lehet keresni, s milyen előmeneteli lehetőség adódik. Ezután megkérdezik, hogy hol szeretne dolgozni, hol érezné magát legjobban. Vagyis nem beosztják, hanem ő maga választja meg beosztását. Nyilvánvalóan különbséget lehet tenni annak az embernek a produktuma, munkájának minősége között, aki saját maga vállalt munkaterületet, mint akit valahova „begyömösöltek”.

Persze, nem ez lenne mondandóm lényege, hiszen a személyzeti munkának csak egy parányi részével szeretnék foglalkozni, amely a cikk elején említett példával kapcsolatos. Az eset — nevet nem említek, mert ígéretem kötelez — valahogy ilyesformán zajlott le: egyik szegedi intézménytől magasabb beosztásba hívtak egy dolgozót és előzetesen szóbeli információt is kértek vezetőjétől, majd később írásbelit és a dossziét is elkérték.

A három dokumentum szövege, tartalma azonban nem egyezett. Más mondtak szavakban, más írtak a papíron és megint más jött össze évek során a dossziében. A szóbeli információ tudatta a leendő munkahely vezetőjével, hogy a kiszemelt fiatalember kitűnően képzett, intelligens, őszinte híve a szocializmusnak, becsületes és megbízható tagja a pártnak. Emberi magatartása is kifogástalan, jó erkölcsű, magasabb beosztásra alkalmas, s eddigi gyakorlati, praxisa az új helyen roppant előnyös. Gondolom, azért is hívták őt, azért esett rá a választás.

A fiatalember átment új helyére, s vele együtt az írásbeli információ is. Abban már kevesebb volt a dicséret jelző, sőt itt-ott elmarasztalták képességeit, magatartását. Jó, a szó elszáll, az írás megmarad — mondhatná az ember, s tekintsük igaznak az írásbeli jellemzést. Annak is tekintenénk, ha a másik írással, az évek hosszú során feljegyzett és dossziéba rakott „rajzokkal” megegyezne. De nem egyezik vele.

A dossziében négy évvel ezelőtt kitűnő referenciákat jegyeztek fel. Később is. Jutalmakat, előléptetéseket, dicséreteket. Négy év alatt sok minden történhet, változik az ember is, s nem mindig előnyére. Megreked a tudás, zsémbessé válik a régebben jó szellemű kolléga, lejtőre is kerülhet. Az említett esetben azonban erről szó sem volt, inkább a fordítottjáról, amelyet a dossziéba írott friss keletű bejegyzések is igazolnak.

S az új főnök összehasonlította a két írást, aztán megcsóválta a fejét. Nem értette az ellentmondást. Persze nehezen is érthető. Nehezen érthető, mert nem is igaz. Az emberi gyarlóság, talán irigység vagy hiúság vezette a tollat, hogy az írás szövege annyira eltért a szavaktól. Azt hiszem, akkor legrosszabb a személyzeti munka, ha mást mond és mást ír. Vagy tekintsük ezt az ominózus jellemzést inkább az ott folyó személyzeti munka önjellegzésének, mint arról a fiatalemberről adott referenciának? Lehet, hogy így kerülünk közelebb az igazsághoz.

Gazdag István

Szovjet miniszter hazánkban

V. V. Mackevics, a Szovjetunió mezőgazdasági minisztere és családja dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter meghívására több napos baráti látogatásra szombaton hazánkba érkezett.

A vendégeket a Ferihegyi repülőtéren dr. Dimény Imre és felesége, dr. Gergely István és Kazareczki Kálmán mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettesek fogadták. Ott volt F. J. Tyitov, a Szovjetunió magyarországi nagykövete is. (MTI)

VASÁRNAP, 1968. NOVEMBER 10.

DEL-MAGYARORSZAG 3